

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemani velja:
Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.
V administraciji prejemani velja:
Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 56.

V Ljubljani, v četrtek 9. marca 1899.

Letnik XXVII.

Kmetijsko združništvo drugod in pri nas.

Da kmetijski stan bide trd boj za svoj obstanek, je priznано žal od vseh strani, tudi od onih krogov, ki niso kaj posebno naklonjeni temu stanu. To so po nekaterih pokrajinah in državah tudi spoznali, pa se resno lotili dela v zboljšanje tega žalostnega stanja.

Ako pa primerjamo, kaj se je doslej v tem storilo pri nas, z onim, kar imajo dognanega drugod, potem mora nas zaboleti, da se je pri nas v Avstriji sploh — izvzemši Niže-Avstrijsko — in tudi v naših slovenskih pokrajinah tako malo storilo v tem oziru, in da se v to svrhu poklicani merodajni krogi tako malo zanimajo za to rešilno delo, katero moramo tudi v naši državi v polnem obsegu izvršiti, ako nečemo zaostati za drugimi, ki, če tudi v manj kritičnem položaju, skrbno vrejujejo vse potrebno v podporo kmetakemu stanu.

Oglejmo si delovanje v drugih državah, da se učimo, kako imamo tudi mi ravnati v tem oziru. Poleg ogromnih od leta do leta naraščajočih davščin, poleg podvojenih stroškov za delavce ima se poljedelstvo boriti še z velikanskim tekmovanjem prekmorskih krajin, katere po morju pošiljajo k nam svoje žito, živino in že tudi sadje, in kar ta konkurenca ne stori, pa zadene še kot zadnji udarec brezvestna spekulacija na žitnih borzah.

Angleška je popolnoma pozabila na svoje kmetijstvo in se le pečala z industrijo. Toda zapuščeno kmetijstvo jelo je propadati tako grozno, da se je vlada vendar le prestrašila in jela pre-

vdarjati, kako rešiti ta stan popolnega propada. V teku treh desetletij znižalo se je pridelovanje žita za 120 milijonov arov! Angleški kmetovalci so se poprijeli potem živinoreje, osobito reje ovac, ker Anglež ljubi meso osobito od pitalih ovac. Toda tudi z rejo ovac ni šlo dolgo, ker vsled svobodnega uvažanja mesa iz tujih krajev propasti je morala ovčjereja, ker leta 1883 se je vpe-ljalo le 5000 ton ovčjega mesa, leta 1895 pa že 120.000 ton.

Če omenjam najprej Angleške, povod mi daje to, da je v tej državi imela vlada pač kaj malo skrbi za kmetijstvo, ker to je bilo le pastorka velike obrtnije. Toda tudi na Angleškem spoznali so, da se le v združništvu more kaj storiti za propadli kmetijski stan, in državne pa tudi privatne železnice tekmujejo v znižanju vožnih tarifov za kmetijske pridelke. Vodstva železnic posredujejo med konsumenti v mestih in med kmetijskimi zadrugami, pozvedujejo za blago in za njega kupce, in že je lepo število kmetijskih zadrug, katere oskrbujejo mesta z raznovrstnimi živili, in to posredovanjem železniških vodstev, katera pošiljajo franco zaboje zadrugam in skrbé tudi za točno izplačilo za doposlano blago.

In vlada deluje sedaj na to, da se v vsakem okraju ustanove skladišča. Prav veselo znamenje zdravega mejebojnega podpiranja pa je videti v tem, da se mestni konsumenti naravnost obračajo na kmetijske zadruge za blago. Tu se pač vidi, kako lahko je združiti koristi producenta in konsumentov, le poštene volje je treba.

Celo v Kanadi je ondotni kmetijski minister začel priporočati zadruge ter vsaki mlekarški zadrugi dovoljuje po 300 do 500 dolarjev podpore

za nakup oziroma nabavo shrambe z ledom, ter je zaukazal vsem železnicam, da morajo imeti za zadruge vagone z ledom oskrbljene, da se more v njih odpošiljati sveže blago v daljne kraje. In pri nas?

Prav tako je ondotna vlada podpirala 17 velikih parobrodov, da so napraviti hladilnike z ledom, v katerih se v daljne prekmorske kraje pošilja sveže blago: surovo maslo, sveže meso. V morskih pristaniščih napravili so velike hladilne zgradbe, v katere skladatajo kmetijske zadruge svoje sveže blago.

Na Ruskem pozvala je vlada učitelje z Danskega, da organizujejo mlekarške zadruge, in dejanjsko je, da je angleški trg poln masla iz Rusije!

Najzdatnejše napreduje pa Nemčija v organizaciji kmetijskih zadrug. Poleg velikega kmetijskega državnega sveta osnovali so po vseh deželah kmetijske zbornice, v katere volijo vsi zemljiški davkoplačevalci. Te kmetijske zbornice imajo odločevati o osnovanju kreditnih zavodov, Raiffeisnovih posojilnic, o zavarovanju, o kmetijskih zadrugah itd.

Najprej lotili so se snovanja kreditnih zadrug po vseh deželah in okrajih in ni ga kraja, ki bi ne imel svojega kreditnega zavoda osobito v svrhu osebnega kredita. Vse te kreditne zadruge pa imajo svoje središče v veliki pruski osrednji zadrugi blagajni. Prisiliti in spraviti cene za pridelke visoko, ni pri mednarodni svetovni konkurenci lahko mogoče, pač pa je mogoče znižati vsaj merilo obrestovanja in prav v združništvu so dosegli, da so obresti od 5 na 4, celo na 3 1/2 odstotkov spravili, navidezno male številke, katere

LISTEK.

Sodnji dan.

Spisal J. Joergensen.

(Dalje.)

Bil je sredi mesta, sredi velikega prometa. Mlade devoyke so ga srečavale na tratoarju, devoyke s svetlimi očmi in vsled dežja zarudeli lici. Druge mlade deklice so hitele mimo njega ali pa so stopale pred njim. Niels Graff se je znova dobro počutil, na cesti in sredi velikomestnega hrupa. Dobro mu je bilo med temi velikimi hišami, sredi tega večnega vrvenja ljudij, katerih ni poznal, katerih obraze in postave si je pa takoj prisvojil.

Niels Graff je prišel na cesto, kjer je stanoval Alf.

Bila je stara postranska cesta, sredi katere je rasla trava — cesta z majhnimi hišami, majhnimi okni in skrivljenimi ograjami ob stopnjicah. Alfova hiša je bila izmed najstarejših, pokrita z modrimi ploščicami in okroglimi postrešnimi okni, kakor okna na ladijinih kajitah. Prav zgoraj je imel Alf nekaj majhnih sobic.

Niels je pohitel po starih stopnjicah gori in pritisnil v mračni veži na svetli zvončni gumb. Prišla je stara Alfova gospodinja in odprla vrata. »Gospoda ni doma«.

Niels je vendar vstopil in sklenil počakati.

Alfova pisarna je bila mračna. Skozi mala zelenkasta okna si videl, kako je curljal zunaj čisti dež po strmih, rudečih strehah. Niels je stopil k trivoglati omarici in vzel iz nje steklenico ter si napolnil kozarec. Položil ga je na kraj pisalne mize, našel tam cigareto, katero si je zapalil, ter sedel na nizek stol.

Alfova soba je bila moderno opravljena. Pergamentni folijanti so se vrstili v omarah s fantastično vezanimi novimi knjigami. Zlikano medeno okrasje je viselo na debelih orientalskih preprogah. Bakrorezi v pozlačenih in izrezljanih okvirjih so bili pomešani z izdelki najnovejše, bizarne umetnosti v belih okvirjih. Mrtvaška glava je imela v vsakej očesni votlini nespodobno fotografijo. Steklenica »laudanaum« je stala med usnjato vezanim sv. pismom iz XVII. stoletja in med okroženim urnim steklom, in zraven je ležal nov francoski roman, poln olepšane nenravnosti.

Čas je potekal, dež je curljal, Niels je čakal še dalje. Popušil je cigareto in izpil vino. Niels je vstal in v mraku je našel na mizi mapo s slikami.

Takoj pri prvem listu je obstal in se zamislil. Kar je gledal, je bilo svetlo, neskončno morje pod svetlim, neskončnim nebom.

Morje, ki se je od daleč penilo proti obrežju ter metalo morske cvetke s penami na kamenito

obrežje. Ta slika se mu je še vedno oživljala, ko je hodil zopet doli po umazanih cestah. In ni bil več vesel; skrbelo ga je, da ni dobil Alfa, in postajalo mu je tesno. Kaj, ko bi se res kedaj zgodilo, da bi si ne mogel priskrbeti potrebnega denarja.

Na cesti ni bilo več tako živahno kakor prej. Močnejše je deževalo. Ljudje so hiteli z dežniki in debelimi suknjami mimo njega. In po cesti so drveli veliki, okorni, ograjeni vozovi s črnimi možmi spredaj — vozovi, ki so donášali kurjave v bogataške kleti, za tiste, ki ne žive tako kot postopači.

Niels Graff je stopal počasi dalje med marljivimi mokrimi ljudmi. Drveli so njemu nasproti in ga zadévali ob ramo. In stopal je navlašč v najglobkejšo lužo, da je prskala žolta kalužnica navzgor. Predno je vedel, je stal pred vrati svojega glavnega vrednika. Moral je iti k njemu. — Pri listu mora dobiti naprej.

Niels Graff obstoji in ogleduje vrednikov napis — potem se naglo obrne in odide zopet ven.

Cesta se je vlekla mimo pristanišča. Na jedni strani je bilo živahno življenje pri velikih parnikih — na drugi strani hoteli, gostilne, mornarske krčme z napisi v vseh svetovnih jezikih.

Niels jo je zavil v stransko ulico. In tam je obstal ter ogledoval vrsto pesmij za priročne orgljice, ki so visele na niti pred oknom neke kleti.

56.22 m. 26

pa v velikem računu ljudskega gospodarstva, katero mora prisluževati in spraviti skupaj denar za pokritje obresti, pomenjajo velikansk uspeh prihranka in rešitev neštetih rodbin.

Pri kmetijski kreditni zadrugi gre se za važne gospodarske namene. Namesto kapitalistov, ki izposojujejo sosedom na visoke obresti, stopi v to združena moč vseh sosedov, med katerimi se nahajajo nekateri, ki zamorejo prihranjeni denar dati zadrugi, da ta pomaga onemu, ki je ravno v denarni zadregi.

Kakor odpravljajo kreditne zadruge oderuštvo v denarju, tako pripada kmetijski zadrugi nalog, odpraviti oderuštvo v trgovini s pridelki. In prav v tem tiči velik, ne še dovolj vpoštevan moment cele zadružne kmetijske organizacije, da kmetovalci vlagajo svoje prihranke v domači zadrugi, namesto da nosijo kakor doslej svoj denar v velike mestne hranilnice, katere bogatje in iz dobičkov podpirajo vse drugo, kakor pa ono, iz česar dejansko dobivajo te velike dobičke.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. marca.

Češki deželni zbor se snide, kakor znano, prihodnji torek, 14. t. m. Vlada je za to zasedanje pripravila več v narodnem oziru prevažnih predlog. Namenila se je predložiti načrte zakonov glede ustanovitve štirih okrožnih sodišč, in sicer jedno češko, dve mešani in jedno nemško, ter sedem okrajnih sodišč. Toda v sedanjih razmerah vlada ne bo storila tega koraka, ker se Nemci ne vdeležijo deželnozborskega zasedanja. Izvrševalni odbor se sicer snide 12. t. m. k posvetovanju o tem vprašanju, katero bota drugi dan pretresala oba nemška deželnozborska kluba, toda tu se bo šlo le samo za formalne sklepe, kajti že danes je vsak nemški poslanec prepričan, da Nemci ne smejo (!) v deželni zbor. Pri teh posvetovanjih se bodo toraj samo odobrili že znani sklepi. Radikalci zahtevajo to in se seveda mora zgoditi. Kak vpliv ima radikalna struja na ostale nemške zastopnike, je dokaz že to, da se je minulo nedeljo na nekem shodu naravnost zahtevalo, da so zahteve in nasveti nemških poslancev neveljavni, ako jih ne potrdijo Schönererjanci.

Razprava o kvotnem vprašanju v ogerski poslanski zbornici. V ogerskem parlamentu se je razpravljalo včeraj o vladnem predlogu, naj se naknadno odobri naredba glede podaljšanja kvotnega sorazmerja za tekoče leto. Proti sta govorila poslanca Košut in Polonyi, zagovarjal pa je načrt ministerski predsednik. Ministerski predsednik je z vso vnemo zagovarjal dobro razmerje mej obema državnima polovicama ter izjavljal, da bo napel vse svoje moči, da se obostranski prispevek k skupnim stroškom za leto 1900 reši že ustavnim putem, kakor določa zakon

Niels je prebiral naslove in si zapomnil vse nerodne lesoreze, ki so krasili prvo stran teh pesmij. To ga je nekako zabavalo.

Neki delavec je pristopil k njemu in se vstopil na njegovo stran. Pušil je iz kratke pipe; sladki vonj cenega tobaka je vlekel Niels vase. In stala sta tam skupaj, postopač in delavec, mož v strganih cipelah in mož v celih cokljah, in opazovala te slabe napeve, jeden s pravim veseljem, drugi v nekaki obupani, onemogli malomarnosti.

Za hip se je zdelo Niels Graffu, kakor bi se moral obrniti do preprostega moža, ki je bil človek, kakor on sam — obrniti se do njega in reči: »Tvoj brat sem — v potrebi sem — pomagaj mi!«

Kakor bi se mu v duši zvrtilo — toda prešlo je takoj. Niels Graff se je vzravnal, pogledal delavca, kateri je mirno dalje prebiral, in odšel dalje. Počasi je šel po ovinku zopet v vrednikovo stanovanje.

Toda sredi mrzlih, meglenih ulic, sredi njegovega temnega in žalostnega življenja se ga je polastila neskončna boleost, globoko koprnenje. Spomnil se je zopet onega solnčnega obrežja, ki se mu je bilo razodelo, — koprnel je obupno in težko po onem lepem nedosežnem obrežju, proti kateremu so drvili valovi svoje rudeče pene pod svetlim, neskončnim nebom . . .

(Dalje sledi.)

iz l. 1867. Kar se pa tiče rešitve tega vprašanja za tekoče leto, izjavlja ministerski predsednik, da je, akoravno se je z mnogih strani naglašalo, češ, da je taka rešitev nepostavna, popolno pravoveljavna, kajti za izredne razmere, kakoršne so vladale v parlamentu, zakon daje pravico kroni, da sme po svoji previdnosti določiti kvoto za jedno leto. Nadaljni govornik Polonyi pečal se je po največ le z avstrijskimi razmerami. Najprvo je izjavljal, da je določitev kvote s pomočjo paragrafa 14. nezakonita. Ako odobrimo ta korak avstrijske vlade, pravi govornik, pripomoremo nehote k temu, da se zavrže sedanja avstrijska ustava, ki velja že sedaj samo še na papirju, in pripomoremo k nezakoniti vladi v Avstriji, ki javno nasprotuje hegemoniji nem. elementa v Avstriji. — Tudi s stališča mažarstva moramo pomisliti, ali more ogerski narod in ogerska vlada mirno opazovati ono grozovito delo, ki se sedaj vrši v onostranski polovici, da se pospeši hegemonija slovanskega elementa, ob enem pa skuša popolno zatreti nemštvo v Avstriji. Treba se nam je ozreti na Deakove tradicije, ki temelje na načelu, da se mora opirati konstitucionalizem na Ogerskem na popolno veljavnost ustavnih določb v Avstriji in s hegemonijo nemškega naroda v onostranski polovici ustvariti trajno razmerje. — Vladin predlog je bil seveda vkljub temu vsprejet z veliko večino. Govor poslanca Polonyja pa kaže, kako velik strah imajo Mažari pred »slovansko povodnjom« in da ničesar bolj ne zele, da bi se vrnila zopet nekdanja nemško liberalna doba, v kateri so uvideli več varnosti za svojo kožo, kakor pa sedaj. Posl. Polonyi in njegovi zagrizeni somišljeniki naj bodo le prepričani, da se jim ta želja več ne izpolni, marveč da se bo tudi na mažarskih tleh vedno bolj probujala narodna zavest nemažarskih narodov.

Ameriško - filipinska vojska. Vkljub mnogovrstnim poročilom iz Washingtona o zmagi ameriških čet na filipinskih otokih je vendar konečni uspeh ta, da je Manila zopet tako dobro obkoljena od vstaskih čet, kakor je bila pred štirinajstimi dnevi. Že minulo nedeljo so vstasi na vse zgodaj iznenadili svoje nasprotnike in se hoteli pred vsem polastiti vodovodnih naprav. Napad se sicer ni posrečil, toda to postopanje Aguinaldovih bojevnikov je nov dokaz, da še niso izgubili poguma, marveč da na novo podkrepljeni in ojunačeni hočejo na vsak način nadaljevati svoje delo. S tolikim pogumom in odločnostjo jih posebno napolnuje surovost, grozovitost in nasilnost Amerikanov, katerim se ne studi nobeno še tako grozovito dejanje. V zadnji bitki v Manili so izgubili Amerikani 140 mož in 400 so imeli ranjencev, nasprotno so pa pobili 1015 domačinov in mej temi nad dve tretjini žen in otrok, katere so umorili večinoma v njih bivališčih. Poleg teh so umorili 80 Kitajcev in do 80 drugih inozemcev. Provročena materialna škoda se ceni nad jeden milijon angleških funtov. Umevno je, da je vsled tega mrznja proti Amerikanom vsesplošna in da se toraj jankiji v tujem njim sovražnem mestu ne počutijo posebno dobro in da se skušajo na kakoršni koli način rešiti iz sedanje krize. Ravno vsled tega je tudi umevno, da se general Otis pripravlja na odločilno akcijo tembolj, ker mora izrabiti še par ugodnih dni, katerim bo kmalu sledilo nevajenim Amerikanom skrajno nevarno deževno vreme. Že sedaj razsaja bolezen v ameriškem taboru, kaj bo še le potem.

Kritika liberalnega gospodarstva v vipavski občini.

(Izpred porotnega sodišča.)

Včeraj se je vršila pred ljubljanskimi porotniki zanimiva obravnava. Dne 17. oktobra 1898. priobčil je naš list notico »Iz Vipave«, v kateri je povedal občeznane stvari o gospodarstvu vipavskega županstva. Župan Hrovatin skušal je prati to gospodarstvo s precejšnjo predrznostjo, ter je našega odgovornega urednika g. Ivana Rakovca tožil po §§ 7, 5, 487 in 493 kaz. zak. G. Rakovec je bil pripravljen dotično notico v »Slovenca« preklificati, a župan Hrovatin zanašal se je na svojo dosedanje srečo in mislil, da bode s tožbo utrdil še bolj svoje in svojih somišljenikov gospodarstvo. Naš odgovorni urednik pa je nastopil dokaz resnice. Po včersajšnji obravnavi se menda župan Hrovatin že kesa, da je sam nesel na

solnce-maslo. Obravnava se včeraj ni končala, nego se je preložila, da se zaslišijo tudi druge priče, ki niso blagajniki ali pa odborniki pri vipavski občini.

Obravnava se je pričela okolu poludneva. Predsedoval je svetnik dež. sodnije g. Schneditz, votanta sta bila svetnika gg. Vencajz in Kavčič, zapisnikar g. Kaiser. Župana Hrovatina je zastopal g. dr. Tavčar, g. Rakovec pa dr. Ivan Šusteršič. Imena porotnikov smo priobčili sinoči.

V obtožnici, ki je vzor nepravilno sestavljenih obtožnic, trdi župan Hrovatin, da ga »Slovenčeva« notica žali na nečuden način. Najnesramnejša se mu zde mesta, kjer se trdi, da je županstvo uradno lagalo, da je dež. odbor odkril velik primanjkljaj in da razn. takse za ples niso uknjižene. Nesramni ta dopis kliče celo drž. pravdnika proti takemu gospodarstvu in je po njegovem mnenju to tudi hudodelstvo obrekovanja. Kdo je notico pisal, se ne ve, Rakovec pa je rabil premišljena sredstva, da je očital županu zlorabo oblasti in nezvestobo pri gospodarjenju z občinskimi premoženjem. Rakovec naj se kaznuje po § 493 kaz. zakona.

Prebere se inkrimovana notica iz »Slovenca« ki se glasi:

»(Iz Vipave.) Čedne reči mi je poročati, reči, kakršne so dandanes le še v zakotnih gnezdih na Turškem mogoče. Nerač Vam pišem, toda gré se za javno moralo, ki je v zadnjem času pri nas silno trpela. Ljudje namreč uvidevajo, da velja drugo merilo za mogotce, drugo za priprosto ljudstvo. Mogotci, ki imajo oblast v rokah, smejo vse, zastopnik državnega pravdnictva miži na obe očesi, pritožbe stiskanega ljudstva so zaman. — Liberalna klika, ki terorizuje ves trg in hoče svoj upliv po vsi dolini razširiti, ima občinsko upravo v rokah. Nji načeluje že lepo vrsto let mož, ki so ga imenovali Vipavec l. 1895 radi njega posebnih zaslug za občino častnim občanom. Oglejmo si njega zasluge na podlagi odloka sl. deželnega odbora z dne 3. dec. 1897. št. 6160. Slavni deželni odbor je pregledal zapisnike občinskih sej in letne račune, in je pri tem dognal marsikaj zanimivega. Najprej je konstatiral, da je županstvo uradno lagalo, ker je dalo v zapisnik zapisati in dež. odboru sporočilo, da so se računi soglasno odobrili, dasi je nekdo izmed odbornikov ugovarjal in protestiral proti računom. Nadalje je odkril dež. odbor v računih velik primanjkljaj. Od leta 1883. do 1896. se prebitek koncem leta ni redno nikdar prenesel v polnem znesku v račun prihodnjega leta, ampak vselej za 100—200 gld. manj. Dež. odbor je dognal, da je bila občina na ta način oškodovana do pričetkom l. 1896 za 2409 gld. 52½ kr., ker dež. odbor ni mogel iz računov uvideti, kam je izginil ta denar, dasi mora biti po postavah vse razvidno iz računov. Iz omenjenega odloka je tudi razvidno, da so se uračunjevale takse godbenih in plesnih dovolitev le do l. 1891., v kateri žep pa so se stekale po l. 1891., ni mogel dež. odbor dognati, dasi ve, da se v Vipavi rado pleše in gode. Isti odlok izraža še marsikatero druge pomisleke, o katerih ne maramo govoriti. Ker ne maramo biti osebni, molčimo o vseh drugih umazanostih in uradno dokazanih nerednostih vipavskega župana — častnega občana, molčimo o tem, kako navzlic ukazom sl. dež. odbora uprav turško gospodari z gozdom v svoj in svojih privržencev prid, politične nasprotnike pa zatira, vse to za zdaj na stran, zlasti ker upamo, da se bo pričelo poklicano oblastvo za stvar zanimati in pokazalo obupanem Vipavcem, da še živi pravica!«

Dr. Šusteršič pravi, da obtoženec prereka vsako krivdo po kaz. zak. Notica je prišla v list brez njegove vednosti, torej ni kaznjiv po kaz. zak. Dne 17. okt. 1898 je bil vsled bolezni odsoten ter je še le drugi dan čital notico. Sicer pa nastopa dokaz resnice. Ta dokaz bode dal z dopisom dež. odbora kranjskega, ki je citiran v notici. Tam je konstatirano še veliko več. Primanjkljaj ne znaša samo 2409 gld. nego celo čez 3000 gld. Priča Fran Andlovic bode dokazal neresničnost tega, kar je župan poročal dež. odboru. Priča je proti računom pri obč. seji ugovarjal, a se ga ni poslušalo. Andlovic je potem vložil rekurz pri županu, a župan je rekurz kasiral. Ko je čez pol leta pri obč. seji Andlovic župana prašal, zakaj rekurza ni predložil dež. odboru, dejal je Hrovatin: »Županstvo ne bo

to žilo sama sebe». Andlovic se je potem pritožil na okrajno glavarstvo in posledica je bila odločba dež. odbora, ki naj se prebere. Ta priča bode tudi potrdil, da sta zoper sklep obč. odbora dobila les iz skupnega vipavskega gozda Štefan Petrič in Jož Petrič. Naj se ozira na agrarni akt glede skupnih gozdov. Tu je popolnoma dokazano, da se slabo gospodari. Gozdni tehnik pravi v dopisu, da se gospodari pod vso kritiko, in da če agrarni komisar temu gospodarjenju ne bode konca napravil, ne bode skoro več gozda in vsi prizadeti bodo oškodovani. Tu je cel kup pritožb, kako nepravilno ravna županstvo. Ljudje so večkrat isto povedali županu v obraz, a župan ni šel tožiti. Tudi lokalni komisar v agrarnih zadevah lahko priča, da se nekorektno gospodari. Neki Kodela je nasproti J. Malneršiču in J. Karišu sam priznal, da je pri zadnjih občinskih volitvah dobil hojo iz skupnega gozda zato, da je volil z županom. Kodela sam tega ne bode priznal, ker bi bil potem skupno z županom kazniv, a ti priči lahko potrdita, da je Kodela to res govoril, govoril pa takih stvari ne bo, če niso resnične. Pravilnim potem Kodela te hoje ni dobil, ker agrarni akt kaže, da se ta hoja zamašča in se v gozdnih zapisnikih, kjer je vsako drevo zapisano, ki se je pravilno dalo. V inkrimovani notici ni govora niti o Hrovatinovi osebi, niti o zlorabi uradne oblasti, niti o izneverjenju, ali da bi šlo kaj v Hrovatinov žep. Govori se o županstvu kot takem, ne pa o osebi župana Hrovatina.

Odločni govor g. dr. Šusteršiča je naredil velik utis. Županu Hrovatinu, ki je ves čas sedel za hrbtom dr. Tavčarjev, je pričelo postajati vroče. Dr. Tavčar, se je protivil, da bi se dokazovalo glede gospodarjenja z gozdom. »Slovenec« le očitá, da župan slabo gospodari za svoj lastni žep in da z raznimi sredstvi zatira svoje politične nasprotnike, kar pa ni res. Dr. Tavčar končno obžaluje, da ne more kaj več povedati, in pravi, naj se zato obravnava preloži na popoldne. Sodišče mu ugodí. (Konec sledí.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. marca.

(»Slovenec« pred sodiščem.) Obravnava glede tožbe proti »Slovincu«, o kateri več poročamo na drugem mestu, se je včeraj popoldne nadaljevala od štirih do sedmih zvečer, potem pa se je na predlog dr. Šusteršiča preložila do prihodnjega porotniškega zasedanja, v ta namen, da se zaslišijo nove priče glede Hrovatinovega gospodarstva z občinskimi gozdi.

(Osebnosti.) G. Janez Dolinar, župnik na Raki, in nadučitelj g. J. Saje sta dobila častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje.

(Na grobu rajnega gospoda prelata dr. Andreja Čebaškega) že stoji lep spominek. Prihodnji torek (14. sušca) ob osmih bo sveta maša za rajnega pri sv. Krištofu in potem blagoslovljenje spominka.

(»Grazer Tagespost« o uporabnosti slovenščine v sodne svrhe.) V Gradcu, 5. sušca. Le malokateri teden mine, da bi si strupena in klepetava »tetka« nas ne privoščila. Vse njene članke o nas in o naših razmerah preveva neprikrito duh zlobnosti in škodoželjnosti, neredko tudi pomilovanja vredne smešnosti in toposti. V včerajšnjo številko si je dala napisati članek o uporabnosti slovenščine v sodne svrhe, članek, ki kaže vse ravnokar omenjene znake nedvoumno. Prišel je iz peresa »strokovnjaka«, kateremu se očevidno o slovenščini niti ne sanja. Bržčas je ta »strokovnjak« kdo izmed onih, ki so po šest mesečnem Tomšičevem tečaju napravili izpit iz slovenščine vsi s povoljnim vspehom! Da pa »Slovenčev« čitatelji uvidijo, s kako podlimi sredstvi se bore pangermanski kulturonošci za nadvlado in prvenstvo v Avstriji, priobčimo jim kratek posnetek omenjenega članka. — Pisec opozarja merodajne in vodilne nemške kroge, naj nikar ne zabijejo boja na jugu, ko bi sklepali premirje na severu, naj nikar ne privote Slovence tega, kar morajo Čehom prepustiti. Za Slovence velja drugo merilo kakor za Čeha, zakaj češčina je navzlic vsem nedostatkom vendarle nekaj, dasi ne kulturen jezik, dočim se o slovenščini kot jeziku niti govoriti ne more. Nekdaj mogočno slovenstvo je utonilo v germanski povodnji, jezikovni ostanki so tako ne-

znatni, da so celo za navadno občevanje nedostatni. Zato so si Slovenci morali skoraj vse besede izposoditi od Nemcev, Hrvatov in Italijanov. V sled tega so si slovenska narečja med seboj čisto tuja in nesorodna, Slovenci se med seboj niti ne umevajo. V zadnjem času je nastalo sicer neko gibanje med slovenskimi omikanci, da si umetno stvarijo jezik. Skrupali so iz ruščine in hrvaščine neko obščilo, ki pa je priprostemu ljudstvu povsem neumevno in tuje. Tudi to, ljudstvu neznanu besedišču, je sila revno in nedostatno, kjerkoli se je ta jezik uvel kot uradni, nastale so pomote, izvirajoče iz nemočnosti in neumnosti skovanila izrazov. Poleg tega nimajo Slovenci kakor Čehi svojega zaključenega ozemlja, ampak so povsod pomešani z inorodci, večina Slovencev stoji tudi na tako nizki stopinji omike, da ne znajo ne pisati ne brati. Zato bi bilo popolnoma odveč, ako bi se tak jezik smel rabiti tudi v sodne svrhe, saj ga ljudstvo ne ume. Pravico je sicer treba deliti pravično, vsakemu v njegovem jeziku, toda Nemci ne smejo nikdar privoliti, da se slovenščina rabi kot pismeni uradni jezik! — Vem, da bi mi vsakdo v zlo štel, ako bi hotel te zlobne in bedaste trditve zavračati! »Tagespost« čitatelje samo pomilujemo, da si dajo tolikrat natvesti tako debele izmišljotine kot »strokovnjake« sodb, obžudujemo pa tudi nesramno drznost uredništva, da priobčuje mnenja slepcev o kakovosti svetlobe kot trdno dokazana dejstva.

(Imenovanje.) Svetnika dež. sodišča Anton pl. Würmsler v Celju in A. Kless v Gradcu sta imenovana nadsvetnikoma pri višjem sodišču v Gradcu. Okr. sodnikom za Cirknico je imenovan sodni pristav R. Persché v Senožečah.

(Repertoar slovenskega gledališča.) V petek bode imela naša altistka, gđ. W. Radkiewicz svoj častni večer, kateri ji priredi intendantca v izredno priznanje njene vzorne marljivosti in zanesljivosti. Zato jo bode narodno občinstvo nedvomno odlikovalo z mnogobrojnimi obiskom velepriljubljene opere »Trubadur«, kjer poje gđ. Radkiewicz v pevskem in igralskem oziru znamenito vlogo ciganke Azucene. — V nedeljo dne 12. t. m. se bode igrala izvirna narodna igra s petjem »Rokovnjači«. — V torek 14. t. m. pa gostuje v »Fužinarju« gospod Ignacij Borštnik.

(Planinskega društva večer.) V soboto 11. t. m. priredi slovensko planinsko društvo družbinski večer v restavracijskih prostorih Narodnega doma na desni od vhoda. Pričetek ob 8. uri. Predaval bo društveni načelnik gospod profesor Orožen o izletu na 2306 metrov visoki Krn v goriških Julijskih alпах, na katerem postavi še letos soška podružnica planinskega društva turistovsko koč. Pevski vsopred večera preskrbi iz prijaznosti oktet sl. pevskega društva »Slavec«. Priljubljenost družbinskih večerov planinskega društva privabi naj i to pot mnogobrojno število društvenikov in društvenic. Gostje so dobro došli.

(Javen društven shod) priredi »slov. kat. delavsko društvo« v nedeljo dne 12. t. m. popoldne ob 4.5. uri v gostilniških prostorih »pri Ferlincu« z nastopnim dnevnim redom: a) Volilna preosnova za mestni zbor. b) Raznoterosti. — K obilni udeležbi vabi odbor.

(Glasba) »Venček Mariji«, napevi za Marijino družbo, zložil P. Angelik Hribar. Tiskajo se v Katoliški tiskarni in prav kmalu izidejo.

(Umrli) je včeraj v Gradcu sloveči zgodovinar in profesor dr. J. B. pl. Weiss, član gospodске zbornice, vitez reda železne krone itd. Smrt ga je takorekoč zalotila pri delu. Prirejal je četrto izdajo svoje znane svetovne zgodovine v 22 zvezkih. Rodil se je 17. julija 1820 kmečkim starišem v Ettenheimu na Badenskem. Gimnazijo je dovršil z odliko v Freiburgu, istotako tri leta na tamošnjem vseučilišču, koder je obiskoval modroslovske in bogoslovske kolegije. Poslušal je učene profesorje tudi v Tubingenu, Heidelbergu in Monakovem ter se v prvi vrsti bavil z zgodovino in modroslovjem. Ob revoluciji leta 1848 je zgubil profesorsko službo v Freiburgu ter si moral služiti kruh kot vrednik »Freiburger Zeitung«. Mejtem je izdal prvo svoje delo o Alfredu Vel., katero ga je priporočilo za profesorja na vseučilišču v Gradcu. Tu je iz njegovih predavanj nastalo znamenito njegovo delo svetovne zgodovine, ki je izšlo že v treh izdajah in proslavilo Weissovo ime. Kot zgodovinar se kaže v svojih delih po-

vsod odločnega kristijana, sodba njegova je vedno nepristranska in zato kritika o njegovih delih vedno pohvalna. Weiss je izdal tudi druga dela, kot: »Maria Theresia und der österr. Erbfolgekrieg«, »Deutsche Volksrechte im Mittelalter« in »Byzantinische Geschichten«. N. v m. p.!

(Izpred porotnega sodišča.) V torek je bil pred porotnim sodiščem 29 letni delavec Matej Kobilica iz Jarš. Zatoženec se je dne 29. avg. 1898 sprl z Jurijem Blatnikom, ki je z njim delal pri vrhniški železnici. Udaril ga je najprvo s palico in nato še s kamenom po glavi, tako da je Blatnik vsled ran dne 4. sept. umrl. Kobilica je bil obsojen na šest let težke ječe s postom vsak mesec. — L. Gorjup in Al. Avgustinčič z Glinca pri Ljubljani sta bila vsled nasilstva obsojena vsak na dve leti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 9. marca. Grof Thun se je danes po ministerskem svetu in potem, ko je bil pri cesarju v avdijenciji, podal za štiri dni v Prago. Tej poti se pripisuje politična važnost, namreč konečno vr diti jezikovno vprašanje na Češkem. Vlada namreč hoče podati podlago, na kateri se zamore doseči sporazumljenje. Razdeliti hoče Češko na čisto češko in čisto nemško jezikovno ozemlje. Mešano ozemlje se s primerno razdelitvijo okrajev kolikor mogoče zmanjša ter je smatrati mešanim ozemljem tedaj, ako ondi prebiva 25% druge narodnosti. Vrhovnih oblastev v deželi razdeliti, kakor je razdeljen šolski svet, vlada nima namena, napraviti pa hoče devet okrožnih oblastev. Ob enem bo vlada razveljavila vse dosedanje jezikovne naredbe.

Dunaj, 9. marca. Mestni svet je pričel posvet o spremembi mestnega pravilnika in volilnega reda. K 19. volilnim okrajem pridruži se še 20. Brigittenau. Mestni svet se odpravi in na njegovo mesto pride trojni senat. K dosedanjim volilnim skupinam priklupi se še nov splošni volilni razred.

Dunaj, 9. marca. Upravno sodišče je ugodilo pritožbi židovskega dunajskega mestnega odbornika Brunnerja, ki je ugovarjal sklepu občinskega sveta, da je votiral nekaj tisočakov za zgradbo cerkve in župnišča. češ, da nekatoliki niso prisiljeni prispevati za katoliške naprave. Sodišče je omenjeni sklep proglasilo nezakonitim.

Dunaj, 9. marca. Upravno sodišče je na pritožbo mestnega odbornika Brunnerja izreklo, da je sklep mestnega zbora glede prispevka za zgradbo cerkve v Breitensee nezakonit. Na podlagi tega odloka je župan Lueger naročil magistratu, sestaviti poročilo o vseh v to stroko spadajočih sklepih od leta 1891 v ta namen, da se sklepi ne izvrše, ali če so se že izvršili, da se, ako mogoče, izplačani denar dobi nazaj.

Dunaj, 9. marca. Mej Rusijo in Srbijo so razmere zelo napete zaradi razkralja Milana, ki je proti volji Rusije še vedno načelnik srbske vojske.

Praga, 9. marca. Mej Mladočehi in češkimi agrarci se vrše dogovori, da bi v teh kritičnih časih obe stranki složno postopali vzlasti v deželni in državnem zboru.

Levov, 9. marca. Deželni zbor je soglasno vsprejel nujni predlog posl. Dunajevskega, s katerimi se deželni maršal pooblašča, da izrazi papežu radost dežele povodom srečno prestane bolezni z zagotovilom neomajne zvestobe, naklonjenosti, ljubezni in spoštovanja do katoliške cerkve.

Belgrad, 9. marca. Razpor mej Rusijo in srbsko vlado se poravnava najbrže tako, da bo ruska vlada imenovala mesto Šadovskega novega poslanika za Srbijo. Sedanji začasni voditelj ruskega poslanstva, Mansurov je včeraj oficijelno obiskal zunanjega ministra.

Pariz, 9. marca. Tukajšnji papežev nuncij je nevarno zbolel.

Toulon, 9. marca. Glasom uradnih poročil so neznani zlikovci napadli stražo pred skladiščem za dinamit in drugo strelivo. Ustrelili so dvakrat na vojake in potem zbežali. Sluti se, da so hoteli stražo umoriti in zanetiti ogenj v skladišču.

Umrlj so:

6. marca. Ivan Schweiger, črevljarski sin, 19 mesecev, Konjuške ulice 2, rhabitis.
7. marca. Julija Baumgarten, zasebnica, 73 let, Sv. Petra nasip 65, bronhitis. — Anton Pirc, železniški uslužbenec, 71 let, Komenskega ulice 11, otrpnenje pluć.
V bolnišnici:
4. marca. Marija Jeme, gostija, 70 let, plućnica.

Meteorologično poročilo.

Vlšina nad morjem 306,2 m., srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padačina 24. urah v mm.
8	9. sveder	733,1	2,4	p. m. jzah.	del. oblak.	
9	7. jutraj	730,9	2,2	sl. jzah.	oblačno	0,0
	2. popol.	730,4	6,8	sr. zah.	"	

Srednja včerajšnja temperatura 0,0°, normale: 2,4°.

Zahvala.

255 1—1

Cerkveno predstojništvo in občinski zastop v Št. Jurju pri Grosupljem se najudaneje zahvaljujeta presvetemu knezu in škofu ljubljanskemu, ki je s svojo navzočnostjo ob sv. misijonu počastil in razveselil našo župnijo ter s ognjevitim govorom navdušil zvesto mu udane vernike za Boga in sv. vero, kakor tudi velečastitim gg. oo. frančiškonom iz Ljubljane, ki so z veliko pofrtovalnostjo in ljubeznijo od 26. svečana do 6. sušca vodili sv. misijon. Bog stotero povrni!

Zahvala.

256 1—1

Slavna zavarovalna društva in sicer: **Vzajemno zavarovalno društvo proti ognju v Gradcu, ogersko zavarovalno društvo „Fenclere“ in o. kr. privileg. zavarovalno društvo Rinnione Adriatica di Sicurtà v Trstu**, so blagovolila po svojih zastopnikih g. Kovaču, g. J. Kristanu in g. Kunsteku ob priliki tukajšnjega požara dne 9. januarja t. l. našemu gasilnemu društvu podeliti znatne remuneracije. Za ta dar se navedenim društvom tukaj javno izreka najsrčnejša zahvala!

Št. Vid na Dolenjskem, dne 8. marca 1899.

Ant. Kunstek,
načelnik gasilnega društva.

Vinko Slivnik,
blagajnik.

Štedilno leštilo za tla (Schneider & Co. na Dunaji) je najcenejše in najpripravnejše sredstvo za domačo porabo pri leštenju parketnih lužilnih in ličilnih tal, se posuši tekom jedne ure. Dobiva se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 8 11—1

Na prodaj je
1000 suhih mecesnovih plohov
1½ in 2 palca debelih
pri **Urban Weberja naslednikih v Zalem Logu**,
p. Železniki Gorenjsko. 257 3—1

Ivan Kordik
v Ljubljani,
Prešernove ulice št. 10-14,
priporoča svojo zalogo
galanterijskega blaga
in drobnine
posebno za kupcevalce, kakor tudi orodje za črevljarske in sedlarje, posebno na debelo po nizki ceni. 187 7—4

Vabilo

na

redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Št. Petru,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo“,

ki se bode vršil

v nedelje, dne 26. marca 1899.,

ob 3. uri popoldne

v tukajšnji šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Potrjenje računa za leto 1898.
4. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
5. Razni nasveti.

V Št. Petru, dne 20. februarja 1899.

257 1—1

Načelstvo.

Odda se v Krojaških ulicah št. 1
s 1. majem l. l. v III. nadstropji ležeče 241 3-2

stanovanje,

obstoječe iz 3 sob in z vsemi pritliklinami, z razgledom na Glavni trg, pod jako ugodnimi pogoji.
Natančnejša pojasnila dajo se ondi v gostilni „Pri Luni“.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke
iz trpežnega in solidnega
blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.
227 3

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12,

priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim pred-
stojnikom svojo delavnico za izdelovanje

cerkvene posode in orodja.

Staro blago popravi, pozlati in posrebrji v
ognju po najnižji ceni.

Da si morejo tudi bolj revne cerkve naročiti
cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to s tem,
da jim je pripravljen napravljati blago, katero se
izplačuje na obroke. Precast. p. n. naročevalec si
obroke sam lahko določi. 386 52—41

Pošilja vsake blago poštne preste.

Gričar & Mejač

v Ljubljani,

Prešernove ulice št. 9,

izpopolnila sta svojo zalogo z
najmičnejšimi prekrasnimi

novostimi

namenjenimi za pomladno in poletno dobo.

Zaloga pravih pariških in berolinskih modelov.

224 6—3

Kupuje in prodaja vse zdalej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dne
do dne po 4½%.
Poštne-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 9. marca.			Dne 8. marca.			Kreditne srečke, 100 gld.		
Skupni državni dolg v notah	101	gld. 05 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172	gld. 50 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170	gld. 25 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	» 95 »	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158	» 25 »	Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	20	» 25 »
Avstrijska zlata renta 4%	120	» 10 »	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194	» 50 »	Rudolfove srečke, 10 gld.	28	» — »
Avstrijska krona renta 4%	101	» 10 »	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99	» — »	Salmove srečke, 40 gld.	85	» 75 »
Ogerska zlata renta 4%	119	» 80 »	Tisne srečke 4%, 100 gld.	141	» 25 »	St. Genois srečke, 40 gld.	84	» 75 »
Ogerska krona renta 4%	97	» 85 »	Dunavske vravnave srečke 5%	130	» 75 »	Waldsteinove srečke, 20 gld.	60	» — »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	918	» — »	Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108	» 75 »	Ljubljanske srečke	24	» — »
Kreditne delnice, 160 gld.	367	» 80 »	Posojilo goriškega mesta	112	» — »	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	156	» 50 »
London vista	120	» 45 »	4% kranjsko deželno posojilo	98	» 25 »	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3425	» — »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59	» — »	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98	» 10 »	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	473	» — »
20 mark	11	» 79 »	Priporitne obveznice državne železnice	—	» — »	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	65	» 50 »
20 frankov (napoleondor)	9	» 55½ »	» » južne železnice 3%	179	» 40 »	Splošna avstrijska stavbinska družba	114	» — »
Italijanski bankovci	44	» 10 »	» » dolenskih železnice 4%	99	» 50 »	Montanska družba avstr. plan.	239	» 25 »
C. kr. cekini	5	» 66 »				Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	188	» — »
						Papirnih rubljev 100	127	» 25 »

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri tvebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako tvebanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.